

TÅLMODIGE FORKLARINGER

Cand.scient. Solveig C.- Dupont, tidligere gymnasielektor i geografi og geologi, forklarer tålmodigt:

- hvilken skade det gør i kommunale klagesager, at miljøministeren i 2011 fejlagtigt påstod, at optænding oppefra reducerer giftige partikler med 80%;
- hvordan skøn over Danmarks forbrug af brænde i 2007 med en stikprøve-fejl røg i vejret og gav illusionen om at udledte giftstoffer sidenhen faldt;
- at danske myndigheder ikke ville vide om dioxins sundhedsmæssige skader, især hjernepåvirkning ved indånding;
- hvordan et bredere spektrum af skadestoffer blev reduceret til spørgsmål om partikler;
- hvorfor det er utilstrækkeligt kun at skifte brændeovne ud med brændeovne;
- at der bør tages hensyn til alternativ teknologi, der opnår samme effekter med mindre eller ingen skadestoffer;
- at flere kommuner bør formulere forskrifter for brug af brændeovne;
- at de bør afgrænse hot spots i mindre områder inden for en kommune, gerne ved hjælp af partikel-tællinger hvor folk færdes;
- at skadestofferne ikke kun er giftige hver for sig, men udfolder forstærkede kombinationseffekter f.eks. mellem dioxin og tjærestoffer;
- hvorfor begrebet 'væsentlig forurening' gælder overalt for brænderøg, hvor mennesker opholder sig for tæt på skorstene uden røgrensning.

Forlag: CNAS 2018
236 sider. Pris: 225 Kr.
65 farvefotos og -figurer
Over 200 danske og udenlandske kilder
Bestilles via boghandlere eller
info@cnas.dk

BOGENS TEMAER

Røgens skadestoffer

partikler
tjærestoffer
dioxin
tungmetaller
målinger i en landsby

Røgens omveje

usikkerheder om brændeforbruget
røgluftens udbredelse
røgfælder
gener i boligmiljøet
målinger, ja tak!

Helbredseffekter

ofre for brænderøg
sundhedsskadelig udsathed
stoffernes effekter
opfordring til handling
Lær af Frederikssund og Launceston!

FULD BELYSNING AF SUNDHEDSFARERNE

EFFEKTIV FOREBYGGELSE:

målekampanjer
forskrifter for lokalområder
røgfrie områder f.eks. i lokalplaner

Ved at samle forskningsresultaternes puslespil med brikker fra ind- og udland taler bogen for de over 500.000 danskere, der føler sig generet af brænderøg i deres boligmiljø.

Solveig Czeskleba-Dupont

BRÆNDERØG OG HELBRED

- FRA KILDE
TIL KROP

Foto: forside: Jane Ditzel

CNAS 2018

Foto: Erik Kildegaard Rasmussen

Partikler • “Partiklerne i brænderøg er usædvanligt små og opfører sig nærmest som gasarter. Derved forøges deres virkning på menneskers helbred. Den ringe størrelse gør dem lette at inhalere helt ned i de dybeste dele af lungerne og gør dem sværere at puste ud igen. De optages i blodbanen og fordeles rundt omkring i kroppen, hvor de giver inflammation og biologiske skader overalt.” (Læge Brian Moench, Salt Lake City, 2015)

Dioxin • Dioxin hører til de mest betydende hormonforstyrrende og kronisk neurotoksiske stoffer. (Toksikolog Poul Bo Larsen i 'miljø og sundhed', Sundhedsstyrelsen, sept. 2017)

”Endda uendelig små eksponeringsniveauer af dioxin, ja et hvilket som helst eksponeringsniveau, kan forårsage hormonale eller reproduktive forstyrrelser, især hvis eksponeringen sker i en udviklingsmæssig kritisk fase. Små doser kan endda bevirke kraftigere effekter end større”. (Læger fra The Endocrine Society, 2010)

Helbredseffekter • “Tæt på kilden kan røgens lugt og dens indhold af akutirriterende stoffer have betydning for geneffekter. Lang tids udsættelse har betydning for øget forekomst af hjertekarsygdomme og luftvejslidelser, primært blandt ældre og personer der i forvejen lider af luftvejs- og/eller hjertekarsygdomme. Forværring af disse sygdomme kan medføre en øget dødelighed i befolkningen. Børn anses også for særlig følsomme individer i forbindelse med partikel-forureningen. Der er påvist sammenhæng mellem luftens indhold af partikler og kræft i luftvejene.” (Sundhedsstyrelsen 2011)

HVOR DER FYRES MINDRE BLIVER FÆRRE SYGE

”En nedgang i biomassefyring til opvarmningsformål går hånd i hånd med sundhedsgevinster for dem, der deltager”. (læge prof. Torben Sigsgaard i 'miljø og sundhed', Sundhedsstyrelsen, september 2017)

Foto: British Medical Journal (2013)

Venstre: Juli-vintersmog i Launceston/Tasmanien. Højre: Luften renset.

Forandringen er skabt gennem vejrudsigter om luftforurening, oplysning om sundhedsfarer, promovning af el-opvarmning. Derefter tilskud til omstilling til el, uddannelse og oplysning, rådgivning af resterende brændeovneejere. Deres antal blev mere end halveret med mange færre sundhedsskader til følge.

FOR EN ANSVARLIG POLITIK

SUNDHEDSFØREBYGGELSE • Miljø og sundhed hænger sammen - dog ikke mere på regeringsplan, sådan som det indtil 2003 var tilfældet. Miljøministeren sender i stedet for ansvaret til kommunerne. Men: Forebyggelse af milliardskader er en fælles udfordring.

Uden forebyggelse udsættes både ovneejere og deres ofre for en snigende forgiftning. Sundhedsfaren er større, end man tror: ”Det er rimeligt nok, at danske kommuner kommer i gang med at påtage sig det kollektive sundhedsansvar det er, at indføre regler på fyringsområdet.” (Professor Torben Sigsgaard, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, i BOLIUS Bedre Hjem, november 2016)

TEKNIK OG MILJØ • ”Kommer der klager fra borgerne, skal kommunerne pålægges at lave kontrolmålinger af, hvor meget brændeovnene i området forurener.” (Asthma Allergi Forbundets pjeces: Syg af røg)

Synlig røg er kun det mindste. Afbrænding af 10 kg træ forbruger omtrent 40 m³ luft. Denne røgluft ligger tungt i nabo-skabet. CO₂ er tungere end luft.

Syn og skøn duer ikke alene – der skal viden og målinger til. Viden om tjærestoffernes kræftfremkaldende og dioxins hormonforstyrrende virkning må ikke glemmes. Grænseværdien for dioxin er defineret for udledningen fra høje skor-stene. Den må også gælde naboens røg.

Paradoks: nye ovne udleder mindre kul-monoxid og tjærestoffer, men mere dioxin, kvælstofilter og ultrafine partikler. Derfor klarer modernisering af ovne ikke sundhedsproblemerne.

FOREBYGGENDE PLANLÆGNING • Brug kommunale forskrifter til at stramme kravene for træfyring i belastede områder. Der skal tages højde for terræn, bebyggelse og beplantning. Se på Lejres forskrift for brug af brændeovne, pillefyr m.m. www.lejre.dk/media/1977/forskrift-for-braendeovne-2016.pdf

Frigør arealer til etablering af røgfrie områder via lokalplan: ”Frederikssund kommune anbefaler, at der ikke installeres pejs, brænde- eller biomassefyr, herunder træpillefyr i området.” (Lokalplan 067 for Deltaområdet)